

Nuorten alkoholikulttuurin muuttuminen

lines Kråkström

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Restonomi

Opinnäytetyö

2024

Tiivistelmä

Tekijä

lines Kråkström

Tutkinto

Restonomi

Opinnäytetyön nimi

Nuorten alkoholikulttuurin muuttuminen

Sivu- ja liitesivumäärä

22 + 1

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, onko suomalaisten nuorten aikuisten alkoholikulttuuri muuttumassa Suomessa, ja miten itse nuoret aikuiset kokevat oman alkoholikulttuurinsa. Opinnäytetyö koostuu kahdesta osasta: teoreettisesta viitekehystä ja empiirisestä osasta.

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jossa on kerätty tietoa puolistrukturoidulla haastattelumenetelmällä. Haastateltavat ovat kaikki helsinkiläisiä nuoria aikuisia, jotka ovat iältään 20–25-vuotiaita. Haastateltavia oli yhteensä kahdeksan henkilöä. Opinnäytetyössä on kolme osiota, jotka ovat: tietoperustasta, tutkimuksesta ja tutkimuksen pohdinnasta. Tietoperusta käsittelee suomalaista juomakulttuurin historiaa, suomalaisten alkoholin kulutusta tänä päivänä ja nuorten aikuisten juomakulttuuria.

Opinnäytetyön empiirinen osio pureutuu haastatteluista saadun tiedon avaamiseen ja tuloksien pohdintaan. Tutkimusongelmiin saadut tulokset nojautuvat vahvasti samaan tietoon, mitä tilastollinen tieto osoittaa suomalaisten nuorten aikuisten alkoholikulttuurin muutoksesta. Alkoholikulttuuri on hyvin jakautunutta Suomessa ja nuoret aikuiset tiedostavat alkoholin vaikutuksen terveyteen ja sosiaaliseen kulttuuriinsa voimakkaasti.

Johtopäätöksissä pitää ottaa huomioon, että tutkimuksen haastateltavat olivat kaikki Helsingistä, ja tulokset puhuvat vain helsinkiläisten nuorten kokemuksista. Tutkimuksen johtopäätöksissä ei tarkoituksella oteta kantaa sukupuolten välisiä eroja, koska tätä ei koettu tarpeellisena ja tietoperustassa näkee myös sukupuolten välisen juomakulttuurin olevan nykyään samankaltaiset.

Asiasanat

Alkoholi, juomakulttuuri ja nuoret aikuiset.

Sisällys

1 Johdanto	1
2 Suomalaisen juomakulttuurin historiaa	3
2.1 Miten suomalaiset juovat tänä päivänä?	4
2.2 Alkoholinkäytön tilastollinen muutos Suomessa	5
2.3 Nuorten aikuisten alkoholikulttuuri	7
3 Tutkimus.....	8
3.1 Laadullinen tutkimus	8
3.2 Tutkimuksen menetelmä	9
3.3 Haastattelut.....	9
3.4 Haastattelujen analysointi	11
3.5 Miten nuoret aikuiset kuluttavat alkoholia	11
3.6 Alkoholin sosiaalinen merkitys	13
3.7 Terveyden tiedostaminen.....	14
4 Pohdinta	16
4.1 Johtopäätökset sekä jatkotutkimusehdotukset	16
4.2 Tutkimuksen luotettavuus.....	17
4.3 Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi	18
Lähteet	20
Liitteet.....	23
Liite 1. Haastattelukysymykset.....	23

1 Johdanto

Alkoholin käyttö ja sen ympärille kietoutunut kulttuuri on Suomessa ollut muutoksia täynnä historian myötä. Sen käyttöä on tarkasteltu Suomessa paljon ja alkoholikulttuuriimme liittyy paljon ristiriitaisuutta mielestäni. Uudet markkinavetoiset alkoholituotteet ja terveyteen vaikuttavat asiat on aseteltu vastakkain mediassamme jo mielestäni jo jonkin aikaa. THL:n tilastojen mukaan myös Suomen alkoholin kulutus on muuttunut ja varsinkin nuorten ja nuorten aikuisten tehdyissä THL:n tutkimuksissa on viitattu, että nuorten ja nuorten aikuisten alkoholikulttuuri on muuttumassa Suomessa.

Onko Suomen alkoholikulttuuri siis muuttumassa nuorten aikuisten myötä?

Itse kiinnostus tähän aiheeseen lähti siitä, kun näin kuinka itseäni nuoremmat ystäväni ja työtoverini käyttivät alkoholia ja näin, miten heidän suhtautumisensa alkoholiin poikkesi omasta nuoruudestani. Tästä lähti keskustelu töissä ja ystäväni kanssa alkoholin käytöstä ja huomasin, kuinka nuoremmilla ikäisistäni alkoholikulttuuri poikkesi oman ikäisistäni ja kuinka alkoholinkäytön ympärillä oleva keskustelu oli hyvin erilaista omaan nuoruuteeni verrattuna.

Jo puheenaiheena itseäni kiinnosti itse kulttuurin muutos suomalaisessa juomakulttuurissa. Mieleeni heräsi kysymys, onko muutos pysyäkseen ja miltä se saattaa näyttää tulevaisuudessa. Kiinnostuin myös aiheesta, koska kulttuurin muutos alkoholinkäytössä vaikuttaa myös omaan alaani, eli ravintola-alaan. Myös jatkotutkimuksena voisi hyvin tutkia nuorten aikuisten alkoholikulttuurin muutosta ja sen vaikutusta ravintoloihin ja tuotteisiin.

Alkoholin ympärillä on myös viime vuosina ollut erilaisia trendejä kuten ”sober curiosity” aate eli alkoholittomuuden ilmiö, joka on tuonut markkinoille paljon alkoholittomia tuotteita, ja on saanut monet ajattelemaan omaa terveyttään. Sober curiosity on aate, jossa henkilö vähentää alkoholinkäyttöä, tai lopettaa alkoholin juomisen kokonaan miettien alkoholin vaikutusta terveyteen ja itseensä myös sosiaalisesti (Brown, S. 2022).

Itse näen nuorten aikuisten alkoholikulttuurin ehkä isompana asiana, joka saattaa vaikuttaa pidemmälle meidän tulevaisuuteemme. Miellän ajatuksen kulttuurin muutoksen pysyvämpänä ilmiönä suomalaiseen juomakulttuuriin, kuin ohi menevänä ilmiönä. Esimerkiksi megatrendit saattavat jäädä pysyvästi meidän elämäämme ja muuttuvat niin sanotusti normiksi arkeemme, kuten kävi esimerkiksi älypuhelimilla. Onko kyseessä siis Suomen alkoholikulttuurissa käännekohta, ja mitä itse nuoret aikuiset ajattelevat heidän alkoholikulttuuristaan?

Tutkimuksen pääongelma on: Miten nuorten alkoholikulttuuri on muuttumassa ja alaongelmat ovat:

1. Miten nuorten aikuisten alkoholikulttuuri on muuttumassa tilastojen perusteella. 2. Millainen käsitys nuorilla aikuisilla on nuorten alkoholikulttuurista? Rajasin aiheen helsinkiläisiin nuoriin aikuisiin, jotka ovat noin 20–25-vuotiaita. Näyte ole kovin suuri, ja pitää ottaa huomioon, että tässä tutkimuksessa vaikuttaa myös tutkimuksen olevan ehkä kyse helsinkiläisestä kuplasta.

Tutkimuksen tietoperusta on kerätty isolta osalta THL:n antamista tilastoista ja raporteista. Halusin tuoda tietoperustaan suomalaisen juomakulttuurin historiaa, jonka jälkeen olen etsinyt tietoa nykypäivän tilastoista tämän hetken tilanteesta. Itse nuorista aikuisista ei ole niin paljon tietoa, vaan tilastollinen tieto on kerätty laajasti koko Suomen väestöstä, vaikka kyllä eri ikähaarukoita on käytetty.

Koska aiheesta ei ole paljon tietoja, on tämä myös yksi syy, miksi halusin tutkia juuri nuoria aikuisia Suomessa aiheen kannalta. Nuoret aikuiset ravaavat tiensä kohta aikuiseksi ja heidän vaikutusvaltansa tulevaisuuden juomakulttuuriin on iso, mikä tekee aiheesta minulle mielenkiintoisen.

2 Suomalaisen juomakulttuurin historiaa

Suomalaisten juomakulttuurin voi jäljittää niin kauas, kuin me suomalaiset olemme viljelleet viljaa (Heikkinen 11.2.2021). Tämä luvun tarkoitus on raapaista Suomen alkoholinkulttuurin pintaa, ja saada selville mitä on tapahtunut meidän alkoholinkäyttömme historiassa ja mitkä asiat ovat vaikuttaneet meidän juomakulttuuriimme nykypäivänä. Lukuun on koottu tietoa siitä, milloin olemme nauttineet alkoholia ja miten siihen on reagoitu eri tahoilta.

Kuten edellisessä kappaleessa mainittiin, on olut ollut meidän juomakulttuurissamme niin kauan kuin olemme viljelleet viljaa eli noin 5000 vuotta. 1600-luvulla olut miellettiin arjen sekä juhlan juomana, mutta silloinen olut ei kumminkaan ollut kuin pari prosenttia vahvaa, ja sitä nautittiin veden sijasta, sillä ajateltiin, että se on vettä puhtaampaa käymisprosessin vuoksi (Heikkinen 11.2.2021). Vahvempien alkoholijuomien eli viinan valmistus rantautui Suomeen vasta 1500-luvulla (Heikkinen 11.2.2021.)

Alkoholi on ollut osana suomalaisten kulttuuria, ja toiminut yhdistävä tekijänä esimerkiksi juhlissa jo 1600-luvulta asti (Turunen 1999, 139). Kieltäytyminen alkoholista keskiajalla oli merkki heikkoudesta, ja alkoholin runsasta kulutusta pidettiin miehekkyyden merkinä (Turunen 1999, 169–170.)

Alkoholin käyttöä alettiin säädellä ensimmäistä kertaa 1600-luvulla Suomessa. Juomista ei laissa kielletty heti, käytettiin mieluummin kehotuksia juomisen suhteen, esimerkiksi kolme juomaa on tarpeeksi ihmiselle (Heikkinen 11.2.2021). Ensimmäisen kiello astui voimaan vuonna 1668, jolloin kiellettiin kirkkoon meneminen humalassa (Heikkinen 11.2.2021.)

1800-luvulla alkaneesta raittiusliikkeestä päädyttiin kieltolakiin vuonna 1919. Kieltolain seurauksena suomalaiset alkoivat valmistaa laittomasti viinaa kotona ja viinan maahantuonti laittomasti yleisty. Kieltolaki ei siis estänyt suomalaisia kuluttamasta alkoholia. 1930-luvun lama ja valtion velkaantuminen olivat isoin syy kieltolain purkamiseen. Purkamisen isoin syy oli tarkoitus kohentaa taloutta ja avaamalla ensimmäiset alkoholimyymälät verotulojen vuoksi (Catani 2014, 15–16).

Vaikka kieltolaki purettiin vuonna 1932, sen purku tehtiin vain osittain, lakia ei purettu maaseudulla ja kaupungin ravintoloille annettiin erilliset luvat alkoholin myyntiä varten (Alko Oy 2023).

Poikkeuksena osa maaseudun hotelleista sai eritysluvan alkoholin myymiseen turismin toivossa, ja kaupunkien ravintolat jaettiin A-, B- ja C- luokkiin (Martiala K. & Lylyharju 2017, 51). A- luokan ravintoloihin kuuluvat saivat myydä väkeviä juomia, B- luokan ravintoloihin kuuluvat saivat oluen

lisäksi myös myydä viinejä ja C- luokan ravintolat (kansanravintolat) saivat myydä vain olutta (Yle, 2017). Juotavaa sai vain ruuan kyljessä ostettuna.

Ensimmäinen Alko avattiin 1934 ja talvisodan myötä alkoholia myytiin rajallisesti vuoteen 1943, jolloin Alko keksi järjestelmän, missä käytettiin leimakorttia, mikä toimi henkilöllisyystodistuksena ja leimattiin joka kerta oston yhteydessä. Viinakortin avulla myyjä pystyi esimerkiksi olla myymättä asiakkaalle, jos hän oli ostanut ”liikaa alkoholia” tietyinä ajan jaksona (Alko Oy 2022). Tämä aiheutti häpeää ostamisessa ja loi negatiivisen ympäristön asian liittyen (Yle 2017.)

Lain sääntely on ollut yksi tehokeinoista muokata suomalaisten juomakulttuuria. Suomen itsenäinen historia saattaa olla lyhyt, mutta olemme kokeneet lukuisia muutoksia meidän laissamme ovat olleet vuosien varrella.

Suomalaisten alkoholinkulutus kääntyi laskuun vuoden 2007 jälkeen THL:n vuonna 2017 tehdyn Näin Suomi Juo raportin mukaan. Laskun isoimpia syitä oli Suomen alkoholiveron korotus ja talouden lasku, unohtamatta alkoholin mainostamisen rajoittamista, joka astui voimaan 2018.

2.1 Miten suomalaiset juovat tänä päivänä?

Suomessa alkoholinkäyttöä alettiin tutkimaan jo 1950-luvulla, jonka jälkeen suomalaisten alkoholin kulutusta on ollut helpompaa seurata. THL:n raportissa Näin Suomi Juo (2018) todetaan, kuinka 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä alkoholin kulutus nousi jopa kolminkertaiseen määrään, ja 2010-luvulta eteenpäin alkoholin kulutus on laskenut 19 prosenttia. Näin suurta nousua ja laskua ei ole tapahtunut sataan vuoteen eli sinä aikana kuin alkoholin käytöstä on ollut luotettavaa tietoa.

Samassa THL:n raportissa Näin Suomi Juo (2018) kerrotaan, että suomalainen alkoholikulttuuri on pitkään painottunut määrällisesti viikonloppuihin ja esimerkiksi pikku lauantaihin (keskiviikko). Tätä tietoa pidetään yleisenä Suomessa, ja sen myös todentaa tilastot, että suomalaiset juovat paljon kerralla ja viikonloppu painiotteisesti.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen raporteissa käy ilmi, kuinka alkoholiin liittyviä rajoituksia lähestytään ensisijaisesti sen sosiaalisten ja terveydellisten haittojen ennaltaehkäisemisen, vähentämisen tai hallinnan näkökulmasta (Näin Suomi Juo, 2018.)

Iso osa alkoholinkäytöstä ja alkoholinkäyttötilanteista on ongelmattomia, ja alkoholinkäytön vähetessä 2010-luvulla myös alkoholihaittojen määrä on vähentynyt (Näin Suomi Juo, 2018). Tästä huolimatta alkoholinkäytön kielteiset vaikutukset aiheuttavat yhä merkittävää räsitusta sekä monille alkoholinkäyttäjille itselleen että heidän lähipiirilleen (Näin Suomi Juo, 2018).

Humalahakuinen juominen väheni 2015 vuoteen asti, jonka jälkeen 2019 vuonna tehty sama tutkimus näyttää, että alkoholin käyttö on hieman jälleen noussut. Esimerkiksi vuonna 2024 yhdeksän prosenttia pojista ja kuusi prosenttia tytöistä joi suunnilleen viikoittain vähintään kuusi annosta kerralla (THL 2024.)

Raittiiden osuus väestössä pysyi samalla tasolla vuosina 2016 ja 2023, miehistä noin 10 prosenttia ovat raittiita ja naisista noin 14 prosenttia ovat raittiita (THL, juomatapa raportti 2023). ”Raittiiden osuus väheni pitkään, mutta väheneminen pysähtyi 2000-luvun alkupuolella, jolloin hieman alle kymmenesosa vastaajista oli raittiita”, toteaa erikoistutkija Janne Härkönen THL:stä.

2.2 Alkoholin käytön tilastollinen muutos Suomessa

Terveys- ja hyvinvoinninlaitos määrittelee alkoholin käytön annosmäärässä vähäiseen, kohtalaiseen ja suureen (THL 2023). Vaikka THL:n sivuillakin painotetaan, että alkoholin käyttöä ei voi määritellä pelkästään annosmäärissä, kun alkoholin käytön tuomat haitat ja vaikutukset voivat olla niin yksilökohtaisia riippuen terveydestä, iästä ja geeneistä. THL on luonut annosmääräisen alkoholin käytölle raamit edellä mainittuun kolmeen kategoriaan.

Vähäinen käyttö on naisille keksimäärin 1 annos päivässä ja miehille keskimääräisesti 2 annosta päivässä. Kohtalainen käyttö on naisille jatkuvasti yli 7 annosta viikossa ja miehille jatkuvasti yli 14 annosta viikossa. Suuren käytön annosmäärä on naisille noin 15 tai enemmän viikossa ja miehille noin 23 annosta tai enemmän viikossa (THL 2023).

Terveys- ja hyvinvoinninlaitos määrittelee yhden alkoholiannoksen olevan 12 g puhdasta alkoholia, mikä vastaa samaa kuin, noin 33 senttilittraa 4,7 prosentin vahvuista keskiolutta, 12 senttilittraa viiniä tai 4 senttilittraa väkevää alkoholia (THL 2023). Humalaan juominen annosmääräisesti tarkoittaa 5 tai enemmän annosta kerralla juotuna (THL 2023).

Huomioitavaa on kerätyissä THL:n tilastoissa, että kyselytutkimuksissa saadut tulokset alkoholin käytöstä ovat yleensä arvioitu alakanttiin, joten kulutuksen muutosta ei voida 100 prosenttisesti tietää tutkimuksien kautta koskaan. Alkoholi- ja anniskelumyynnit muodostuu alkoholi- ja anniskelumyynnit Suomesta sekä suomalaisten ulkomailta tuomasta alkoholista ja alkoholin verkko-ostoista sataprosenttisena alkoholina 15 vuotta täyttänyt asukasta kohti (THL, 2014).

Alkoholin kulutus on laskenut vuodesta 2007 (THL) lähtien vuoteen 2019 saakka, jonka jälkeen kulutus on pysynyt samanlaisena vuoteen 2023 asti. Tuoreen THL:n tutkimuksen myötä myös

2023 tilastot osoittavat 15 vuotta täyttäneiden kuluttaneen 2,4 % vähemmän 100 % alkoholia 2023 kuin 2022. Alkoholin kulutus jakautuu Suomessa vahvasti ja tilastollisesti. 10 prosenttia väestöstä käyttää alkoholia puolet Suomessa kulutetusta määrästä, kertoo Karvonen 2010 vuonna tehdyssä yhteiskuntapolitiikan tutkimuksessa Nuorten juomatavat Suomessa. THL:n 2016 tehdyn tutkimuksen mukaan iso osa suomalaisista 15 vuotta täyttäneistä, jotka juovat, juovat humalanhakuisesti edelleen. THL:n mukaan humalanhakuinen juominen 20–69-vuotiaiden keskuudessa ei ole muuttunut juomakulttuuriltaan, vaan juojien ryhmä on pienentynyt.

Vuonna 2016 THL:n tehdyssä tutkimuksessa kaikkein suurimpia maksimimääriä alkoholin käytössä esiintyi kumminkin 20–29-vuotiailla miehillä ja naisilla. Miehistä 26 prosenttia ilmoitti ainakin kerran vuodessa juovansa vähintään 18 annosta yhden illan aikana. Samasta ryhmästä 10 prosenttia ilmoitti olevansa raittiita. Raittiiden tai niukasti juojien prosentti on 17 prosenttia tästä ikäryhmästä miehillä. Samassa tutkimuksessa huomattiin myös 20–29-vuotiaiden naisten juovan eniten muihin ikäryhmiin verrattuna. 18 prosenttia ryhmästä ylittää 13 annoksen rajan vähintään kerran vuodessa.

Vuodesta 1968 alkaen on tehty THL:n juomatapatutkimusta noin kahdeksan vuoden välein (THL, juomatapa raportti 2016). Tässä tutkimuksessa käy ilmi, että suomalaisten säännöllinen alkoholin käyttö on vähentynyt 2020 luvulla ja viikoittainen alkoholia käyttäneiden osuus väheni 48 prosenttiin 52 prosentista miehillä ja 22 prosenttiin 29 prosentista naisilla vuosien 2016–2023 välillä (THL 2023.)

2007 vuoden jälkeen alkoholin kokonaiskulutus kääntyi laskuun, jonka jälkeen THL:n 2023 raportin mukaan humalanhakuisuus on myös vähentynyt. THL:n (2023) mukaan miesten kuukausittain humalanhakuinen juominen on vähentynyt 27 prosentista 19 prosenttiin ja naisilla 9 prosentista 6 prosenttiin vuosien 2008 ja 2016 välillä (THL 2023.)

Tarkasteltaessa muutoksia eri ikäryhmissä huomattiin, että runsas alkoholin käyttäminen kerralla on vähentynyt 15–19-vuotiailla erityisesti miehillä (THL 2023). Samaisen THL:n 2023 tehdyn raportin mukaan nuorten annosmäärien välillä ei ole kumminkaan huomattavia eroja, joka kertoo nuorten juovan edelleen humalahakuisesti.

Pia Mäkelä toteaa raportissa THL:n Juomatapa raportissa vuonna 2023 ”alkoholinkäyttö liittyy nuorten aikuisten elämässä sosiaaliseen kanssakäymiseen ja juhlimiseen. Nuoret eivät välttämättä tule ajatelleeksi humalakulutuksen haittoja”.

2.3 Nuorten aikuisten alkoholikulttuuri

Nuorten aikuisten ja nuorten alkoholin käyttö on todistetusti vähentynyt vuosien varrella ja raittiina oleminen on viime vuosina lisääntynyt (THL, juomatapa raportti 2023). Tässä luvussa käyn läpi tiedon mitä löysin nuorten aikuisten alkoholin käytöstä.

Raitasalon vuonna 2015 tehdyssä THL:n raportissa kerrotaan, että vuonna 2015 yhdeksäsluokkalaisista 26 prosenttia kertoi, ettei koskaan ole maistanut alkoholia. Tutkimuksessa, joka julkaistiin vuonna 1999, vastaavasti 9 prosenttia yhdeksäsluokkalaisista kertoi, ettei koskaan ole maistanut alkoholia. Samassa tutkimuksessa kävi ilmi, että kerran kuukaudessa juoneiden määrä oli tippunut 1999 luvun 48 prosentista 23 prosenttiin 2015 vuonna (THL 2015.)

Vuonna 2018 tehdyssä THL:n raportissa kerrotaan, kuinka raittius on selvästi lisääntynyt, sekä nuorimmissa että vanhimmissa ikäryhmissä. Työikäiset aikuiset eli 30–50-vuotiaat aikuiset juovat silti selkeästi enemmän alkoholia kuin muut ikäpolvet. Myös säännöllinen alkoholinkäyttö on erityisesti miehillä vähentynyt nuorimmissa ikäryhmissä.

Kohorttitutkimuksessa eli eri ikäpolvien seuranta alkoholinkäytöstä ikääntyessä käy ilmi, että vuosien 1986–2001 syntyneillä nuorilla säännöllinen alkoholin käyttö on edellisiä sukupolvia harvinaisempaa ja tämä näkyy nyt ensimmäistä kertaa myös tilastoissa. Raportissa kerrotaan, että tulokset tästä aiheesta ovat epävarmoja (sillä tuloksia pitää odottaa seuraaviin tutkimuksiin, jotta näkee varmasti, miten kohortit käyttäytyvät tulevaisuudessa), tämä silti tukee hypoteesia nuorten alkoholinkäytön muutoksesta ja että alaikäisten juomisen vähentyessä se vaikuttaa alkoholin käyttöön myös ikääntyessä (Näin Suomi Juo 2018.)

3 Tutkimus

Tutkimuksen tarkoitus on selvittää, onko Suomen nuorten aikuisten alkoholikulttuuri muuttumassa, ja miten itse nuoret aikuiset näkevät oman alkoholikulttuurinsa. Tutkimuksen tietoperusta on kerätty pääosin THL:n tutkimuksista ja tilastoista viimeisen kymmenen vuoden ajalta.

Tietoperustan tarkoitus on löytää kerättyä tietoa tutkimuksen aiheesta, eli nuorten aikuisten alkoholikulttuurista Suomessa ja halusin myös kerätä tietoa Suomen alkoholikäytöstä ja kulttuurista pohjustaen nykypäivän tilastollista tietoa.

Tutkimuksen pääongelma on: Miten nuorten alkoholikulttuuri on muuttumassa ja alaongelmat ovat:

1. Miten nuorten aikuisten alkoholikulttuuri on muuttumassa tilastojen perusteella. 2. Millainen käsitys nuorilla aikuisilla on nuorten alkoholikulttuurista? Koska omasta mielestäni tilastot eivät kumminkaan puhu nuorten aikuisten omasta näkemyksestä tai kokemuksesta aiheesta. Tämän vuoksi halusin haastattelujen avulla selvittää miten nuoret aikuiset itse näkevät asian.

Tutkimus on rajattu Helsingissä asuviin nuoriin aikuisiin, jotka ovat 20–25-vuotiaita. Tutkimus suoritettiin kvalitatiivisena tutkimuksena, jonka haastattelukysymykset oli rakennettu tutkimuksen aiheen ja keräämäni tietoperustan ympärille.

Haastattelujen kysymykset on mietitty pääkysymyksen ja alakysymyksen ympärille käyttäen tietoperustaa ajatellen. Halusin myös kysyä omaan alaani liittyviä tukikysymyksiä, esimerkiksi mitä nuoret aikuiset juovat ja kiinnostaako heitä mitä he juovat.

3.1 Laadullinen tutkimus

Kun tutkimuksen ei ole tarkoitus löytää tilastollisia yhteyksiä, laadullinen tutkimus on kvantitatiiviseen tutkimiseen nähden parempi vaihtoehto. Laadullinen tutkimus eli kvalitatiivinen tutkimuksen tarkoitus on ottaa selville tietystä ilmiöstä ja pyrkiä ymmärtämään sitä.

Tarkoituksena ei ole siis löytää tilastollisia yhteyksiä vaan pyrkiä hyödyntämään sanoja ja lauseita tutkimuksen perustana (Kananen 2017, 18). Kvalitatiivinen tutkimus sopii hyvin tutkimustyyppiä, kun itse tutkimuksen aiheesta ei ole paljon tietoa tai tutkimuksia, tutkimustavan on tarkoitus tutkia ilmiötä ihmisten kautta mittaamalla kokemuksia (Tuomi & Sarajärvi 2002, 88–89). Usein laadullisen tutkimuksen kohteena on joku yhteiskunnallisesti ajankohtainen kysymys (Tietoarkisto 2021), joka mielestäni pätee myös tämän tutkimuksen pääkysymykseen.

Käytin empiiristä lähestymistapaa eli havaintoihin ja koettuun tietoon pohjautuvaa analyysiä

(Tietoarkisto 2021). Empiirisissä tutkimuksissa vastauksia haetaan kokeiden ja havaintojen kautta ja itse käytin haastattelumenetelmää tiedon keräämiseen. Koin laadullisen tutkimuksen olevan paras vaihtoehto tutkimusmenetelmäksi, sillä halusin tietää mitä nuoret aikuiset itse ajattelevat.

3.2 Tutkimuksen menetelmä

Haastattelumenetelmä toimii silloin, kun tutkittavasta asiasta ei ole paljon tietoa, itse käytin puolistrukturoitua haastattelumenetelmää. Laadullisten tutkimuksien yleisimpiä tiedonkeruutapoja ovat haastattelu sekä havainnointi (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, 52).

Puolistrukturoitu haastattelu tarkoittaa, että kysymykset laaditaan etukäteen ja kysytään suhteellisen samalla tavalla kaikilta haastateltavilta, mutta haastateltu saa vapaasti vastata omalla tyyliään kysymyksiin (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006. 6.3.3).

Puolistrukturoitu haastattelutapa ei vaadi jokaisen haastattelun kysymyksien olevan samassa järjestyksessä (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006. 6.3.3). Tämä on joustava tapa esimerkiksi, kun haastateltava saattaa vastata yhteen tai useampaan kysymykseen yhdellä kertaa, eikä haastateltavalta tarvitse kysyä uudelleen samaa kysymystä vaan voi palata hänen vastaukseensa ja kysyä rakentavampaa vastausta.

3.3 Haastattelut

Haastattelun kysymykset muotoutuivat ensimmäistä kertaa 1.10, kun tietoperusta alkoi olemaan valmis ja tiesin, minkä tyyppisiä kysymyksiä pitää kysyä, jotta saan haluamiini kysymyksiin vastauksia. Tein ensimmäisen testihaastatteluni 7.10, jonka jälkeen parantelin kysymyksien muotoja enemmän suoriksi, sillä haastattelun alkuperäiset kysymykset kiertelivät liikaa aiheen ympärillä. Tämän jälkeen kysymyksiä oli helpompi ymmärtää, ja haastateltavien oli helpompi vastata suoraan kysymykseen ytimekkäästi.

Haastattelut suoritettiin kasvotusten 9.-14.10.2024 välisenä aikana ja nauhoitin haastattelut. Tämän jälkeen haastattelut litteroitiin. Valitsin kysymykset mieltien, miten pystyn käyttämään vertailussa löytämäni tietoa parhaiten.

Haastatteluihin valitut henkilöt ovat kaikki 20–25 vuoden ikähaarukassa, haastateltavat myös kaikki asuvat pääkaupunkiseudulla. Halusin haastatella henkilöitä mahdollisimman eri ystäväpiireistä, jotta saisin mahdollisimman totuuden mukaiset vastaukset haastateltavien mielipiteistä.

Haastattelukysymyksiä oli yhteensä 8, ja kahdessa kysymyksessä oli a ja b -osa.

Jaoin haastattelukysymykset kahteen osa-alueeseen: mitä mieltä nuoret aikuiset ovat suomalaisesta alkoholikulttuurista ja miten he itse kokevat, että alkoholinkäyttö näkyy heidän sosiaalisessa kulttuurissaan. Näiden kahden kategorian pohjalta mietin kysymykset, joka löytyy liitteenä 1.

Taulukko 1. Haastateltavien henkilöiden taustatiedot.

H1	Ikä	20
H2	Ikä	20
H3	Ikä	21
H4	Ikä	20
H5	Ikä	20
H6	Ikä	24
H7	Ikä	23
H8	Ikä	21

Halusin luoda kaikille haastatteliijoille turvallisen ja rauhallisen ympäristön. Jokainen haastateltava sai päättää missä halusivat keskustella, osa oli minun kodissani tai kahvilassa rauhallisella paikalla. Ennen jokaista haastattelua kerroin, ettei haastateltavien ole pakko vastata mihinkään kysymykseen ja että haastateltava saa keskeyttää haastattelun koska vain. Kerroin myös

haastattelijoille, etten tule kommentoimaan heidän vastauksiaan tai luomaan keskustelua. Tämä tehtiin sen vuoksi, etten halunnut johdatella kenenkään vastauksia. Kommentoin itse ainoastaan haastattelujen aikana, jos halusin haastateltavan avaavan kysymystä tarkemmin.

3.4 Haastattelujen analysointi

Kun kahdeksan haastattelua oli valmiita, ne litteroitiin tekstimuotoon, joka helpotti niiden käsittelyä. Litteroinnissa tekstiä ei käsitelty muuten, kuin otin esimerkiksi ”hmm” ja ”öö” sanat pois. Saamien vastausten perusteella jaoin vastaukset kolmeen kategoriaan, jotta niitä olisi helpompi analysoida. Seuraavassa luvussa käydään läpi haastattelut kolmessa osassa: 1. Miten nuoret aikuiset kuluttavat alkoholia 2. Alkoholin sosiaalinen merkitys ja 3. Terveys.

Kategorisoin vastaukset sen vuoksi, että kukaan haastateltavista ei vastannut samanlaisesti kysymyksiin ja saattoivat vastata eri kohdissa eri kysymyksiin. En myöskään kokenut, että sanojen irrottaminen tekstistä olisi ollut paras tapa, koska yksittäiset sanat eivät kerro kokonaisuutta ja se irrottaa vastaukset kontekstistaan. Lauseiden kerääminen eri kategorioihin on tarkoitus helpottaa analyysin tekoa ja jäsentelyä, jotta saadaan saman kysymyksen vastaukset haastateltavilta samaan osioon. Teemat olivat samat, mihin olen jakanut myös haastattelujen tekstit.

3.5 Miten nuoret aikuiset kuluttavat alkoholia

Tässä luvussa käyn läpi, mitä aloin ensimmäisenä käsittelemään saamastani aineistosta haastatteluista koskien mitä nuoret aikuiset ajattelevat omasta ja ystäväpiirinsä alkoholikulutuksesta. Aihealueen ajatuksena oli saada selville nuorten aikuisten oma kokemus heidän juomakulttuuristaan. Olen ottanut kaksi tekstipätkää litteroiduista vastauksista, koska nämä kaksi lausetta toistuivat vähän eri tavalla sanottuna suurimmassa osassa haastatteluja.

<p>”Enemmän lähipiirissä ei kuluteta alkoholia ja on yleistynyt siihen verrattuna, minkä kuvan olen saanut vanhemmilta sukupolvilta.”</p>	<p>”Mun monet tutut on silleet et ei juo ollenkaan tai juo tosi vähän Ja sit on myös jengiä jotka juo tosi paljon.”</p>
---	---

Kuva 1. on haastatteluista H2 & H4, mitä mieltä olet nuorten aikuisten alkoholin käytöstä.

Kuten kuvien käytetyissä lauseissa huomaa, tuli haastatteluissa selkeästi esille, kuinka haastateltavine mielestä sekä he itse, että heidän ystävänsä juovat maltillisesti. Haastatteluissa

toistui ajatus hyvin jakautuneesta ilmapiiristä juomisen suhteen. Tässä tapauksessa haastateltavat eivät tarkoittaneet jakautuneisuutta ystäväporukan sisällä, vaan kokonaisista ystäväpiireistä, joilla on eriytyvät alkoholikulttuurit.

”...Sillä omassa lähipiirissä tai kaikki, jotka itse tunnen, sijoittuu tuohon ikähaarukkaan, niin juo maltillisesti tai ei oo mitään ylilyöntejä alkoholin kanssa. Niin että jos juodaan alkoholia, niin juodaan nousuhumalaan asti tai humalaan asti, mutta ei kenelläkään ole ongelmaa tai ei lähde käsistä. Mutta suurin osa käyttää alkoholia.”H6

Haastattelijoiden mukaan heidän ystäväpiirissäänsä saattaa olla yksi henkilö, joka ei juo ollenkaan. Monet ystävät ja haastateltavat saattavat olla tilanteissa, joissa ovat päättäneet olla juomatta, mutta absolutismi on vielä aika harvinaista haastateltavien mukaan.

-Kysyin myös haastateltavilta, miten eri sosiaalisissa tilanteissa reagoidaan, kun haastateltava itse tai ystävä ei juo esimerkiksi juhlissa. Jokainen haastateltava vastasi, ettei tähän yleensä reagoita ollenkaan ja jos reagoidaan, kysytään kerran huumorilla, -no miksi et sä juo? ja tämän jälkeen ei asiaa kummastella sen enempää. Haastateltavien vastauksien mukaan itse alkoholin juomiselle ei ole painetta ja ei ole koskaan tilannetta, että tulisi epämukava kertoa, ettei halua juoda tällä kertaa.

Kysyin myös haastattelussa kaksi kysymystä alkoholituotteista: mitä nuoret aikuiset juovat ja kiinnostaako heitä ylipäättänsä alkoholituotteiden valmistus tai erilaiset alkoholijuomat. Huomioituna melkein kaikki olivat opiskelijoita, joita haastattelin, suurin vastaus, että uusien tuotteiden maistelu ja kokeilu ei niinkään kiinnosta, vaan suurin ostetun alkoholijuoman määrittäjä oli raha.

Osa kertoi nauttivansa eri juomien kokeiluista, ja osa join vain viiniä ja olutta, mutta eri tuotteiden kokeilu ja niiden maistelu huvikseen jää selvästi vähemmälle. Kun kysyin haastateltavilta, minkä tyyppisiä juomia he yleensä juovat, olivat kaikki vastaukset tässä kohtaa mietoja. Pari vastasi olevan kiinnostunut eri tuotteista, mutta kuten jo mainitsin suurin osa haastateltavista, kertoi menevänsä raha edellä miettimättä makua sen kummemmin.

Iso osa kertoi kyykkyviinin ostosta ja halvimmän oluen valitsemisesta kaupassa. Kolme haastateltavista kertoi kuinka he pitävät eri juomien kokeiluista varsinkin oluiden ja viinien maistamisesta. Silti isomman osan vastauksista kertoi eri tuotteiden maistamisen jäävän vähemmälle.

”.. Musta tuntuu, että markettien edullisimmat oluet, lonkerot ja kyykky viinit mitä kulutetaan eniten...”H3

”.. itse juon bissee ja viiniä ainoastaan, en juo teräviä melkein ikinä. Kiinnitän siihen huomiota, että juon sekä maun, että ei päihdy liikaa ainoastaan bisseeä ja viiniä.”H1

”.. - Huomaan, että paljon lähipiirissä se menee halvimmalla kautta. Paljon vaikuttaa hinta. Bisseä ja mietoja eniten. Pari vuotta vanhemmat myös juo enemmän viinejä kuin ihan oman ikäiset.” H4

Haastatteluissa kävi ilmi, että miedot alkoholijuomat ovat yleisimpiä alkoholijuomia, mitä haastateltavat ostavat. Kukaan ei maininnut viinan ostamista kaupasta tai baarista olevan yleistä. Pari haastateltavaa myös kertoi, kuinka eivät halua tietoisesti juoda vahvempia tuotteita, koska humalanhakuisuus ei kiinnosta. Mieto alkoholijuoma kuvataan Alkon sivuilla olevan enintään 22 % alkoholia ja näitä tuotteita ovat esimerkiksi siideri, olut ja lonkero (Alko Oy. 2018). Myös viini juominen oli haastateltavien mukaan vähäistä heidän ikäisillään. Niin sanotun kyykkyviinin ostaminen mainittiin kahdessa haastattelussa.

3.6 Alkoholin sosiaalinen merkitys

Tämän luvun tarkoitus on käydä läpi mitä haastatteluissa nousi esille, missä tilanteissa he juovat alkoholi ja alkoholin merkitystä sosiaalisissa tilanteissa. Tarkoituksena oli selvittää, miten haastateltavat kokevat oman alkoholikulttuurinsa, missä tilanteissa alkoholi on esillä ja kuinka iso rooli alkoholilla on sosiaalisesti.

Seuraavassa kuvassa olen ottanut kolmesta eri haastattelusta kolme lausetta, jotka toistuivat haastatteluissa, mutta eri sanoilla. Sanoma on kumminkin sama ja kuvaa haastateltavien omaa kokemustaan heidän alkoholikulttuuristaan.

”Alkoholi on tapa tavata ihmisiä..”	”..alkoholi saattaa rohkaista tilanteessa, mutta ei se aina toimi..”	”..huomaan kyllä että jos juo niin kyllä se sosiaalinen tilanne muuttuu, ehkä siitä tulee rentoutuneempi..”
-------------------------------------	--	---

Kuva 2. on haastatteluista H4, H5 & H8, miten koet alkoholin vaikuttavan sosiaalisissa tilanteissa.

Kuten yllä olevista kuvista näkee, alkoholi koetaan rohkaisevana tekijänä monessa tilanteessa. Haastateltavat kertoivat kuinka alkoholin nauttiminen varsinkin uusien ihmisten kanssa voi rentouttaa kokemusta ja saada aikaan keskusteluja, joita ilman alkoholia olisi hankalampaa käydä. Haastateltavat myös kertoivat, kuinka tämä voi olla harhaanjohtava asia heidän mielestään. Alkoholin nauttiminen ei välttämättä toimi uusissa sosiaalisissa tilanteissa, vaikka niin olisi ajatellut.

Missä alkoholia sitten yleisesti nautitaan? THL:n vuonna 2023 juomareportin mukaan tyypillisin alkoholin nauttimispaikka oli oman tai toisen henkilön koti. Itse haastateltavat kertoivat käyttävän

alkoholia enimmäkseen juuri kotona järjestettävissä juhlissa tai opiskelupaikkojen järjestetyssä tapahtumissa. Haastateltavat kertoivat käyvänsä myös baareissa, mutta harvemmin menevänsä baariin alkuillasta. Vaihtoehtoisesti baariin mennään vain yksille. Isoin syy tähän oli raha, ja on kallista mennä istumaan iltaa baariin.

Sosiaaliset tilanteet ovat siis yleensä jonkun luona ja haastatteluissa toistui myös ajatus, että alkoholi on niin sanottu perinne sosiaalisissa tilanteissa ja se kuuluu niin sanotusti asiaan. Tässä esimerkkejä haastattelujen vastauksista:

” On totuttu, että alkoholi yhdistää eri tilanteissa ja on vaikea kuvitella joitain tilanteita ilman sitä.”H1

”.. se liittyy johonkin sosiaalisiin tilanteisiin, se et, menee baariin juttelee bisselle, ei voi tehdä ilman sitä bisseä.”H2

Haastateltavien mukaan alkoholi on niin sanotusti perinne, joka on kulttuurillisten hyväksyttävää sosiaalisissa tilanteissa ja moni kertoi myös, kuinka se on helpompaa pitää esimerkiksi olutta kädessä, joka voi olla rauhoittava tekijä

”...Huomaan opiskelujen kautta, että se toimii sosiaalisena juomana enemmän. Osa ryhmässä ei juo ollenkaan ja on ehdottomia, ettei halua olla humalaisten ihmisten ympärillä. Ja joillekin on rohkaisevaa juoda hieman uusien ihmisten kanssa ja olla helpompaa olla sosiaalinen.” H7

Suurimman osan haastateltavien mukaan alkoholilla on rentouttava vaikutus tilanteisiin, joissa on uusia henkilöitä tai on kyseessä uusi tilanne. Pari haastateltavaa muistuttaa, ettei alkoholi saata auttaa ja tekee itselleen vielä epämukavamman olon. Haastatteluissa käy myös ilmi ajatuksesta, että alkoholin nauttiminen eri sosiaalisissa tilanteissa, 'kuuluu' niin sanotusti kalustoon, esimerkiksi opiskelijatapahtumissa. Haastatteluissa myös viitattiin, että ei kaikissa sosiaalisissa tilanteissa tarvitse juoda tai tuoda alkoholia mukaan ja tämä ei ole kummalista nykyään, mutta harva on kokonaan juomatta aina.

3.7 Terveysten tiedostaminen

Tässä luvussa käyn läpi mitä haastateltavat kertoivat omasta mielestään alkoholin vaikutuksesta terveyteen, ja miten se vaikuttaa tai ei vaikuta heidän alkoholin käyttöönsä. Yksi haastattelukysymys oli, kuinka haastateltava itse kokee alkoholin vaikuttavan hänen terveyteensä ja onko tiedolla vaikutusta hänen alkoholin käyttöönsä. Tämän kysymyksen tarkoitus oli selvittää, onko nuorilla aikuisilla kuinka paljon tietoa alkoholin haittavaikutuksilla ja kuinka he kokevat alkoholin vaikuttavan heidän terveyteensä.

<p>’..sen takia en hirveesti juo, koska en halua olla seuraavana päivänä hirvee väsynyt ja tulee turvonnut ja huono olo..”</p>	<p>’..ehkä ajattelen eniten maksaa..”</p>	<p>”..Tiedän, että tulee krapula.”</p>
--	---	--

Kuva 3. haastatteluista H4, H6 & H7, tiedostaako haastateltava alkoholin vaikutukset terveyteen.

Kuten yllä olevista lauseista huomaa, haastateltavien käsitys alkoholin vaikuttavista tekijöistä terveyteen oli suurimmaksi osaksi fyysinen vointi jälkikäteen. Haastateltavat eivät ottaneet puheeksi mielialaan vaikuttavia tekijöitä.

Haastateltavat painottivat paljon, että eivät halua juoda paljon juuri seuraavan päivän olon takia. Haastateltavat kertoivat juovansa tarkoituksella vähemmän ja eivät hae humalatilaa tarkoituksellisesti. Vähäisen käytön vuoksi suurin osa haastateltavista eivät olleet huolissaan omasta alkoholin käytöstään, koska kokivat sen olevan vähäistä, jotta se vaikuttaisi heidän terveteensä.

Miedot juomat olivat kaikkien haastateltavien suosiossa, ja osa perusteli haastatteluissa juuri syynä olevan mietojen olevan parempi vaihtoehto, jotta ei humaltuisi liikaa.

”.. kun sanoin että en juo teräviä, just sen takia, ettei ole liian humalassa ja ei olisi darraa. Sit sitä miettii onko treenannut ja tuleeko treenaamaan lähipäivinä, niin juoko sitä sitten koska krapulassa ei voi treenata. Tollaiset asiat vaikuttavat asiaan.” H2

Osa haastateltavista myös kertoi, ettei niinkään ole ajatellut alkoholin vaikutusta terveyteen, yhden syyn olevan vähäinen käyttö ja osasyynä sen, ettei ollut ajatellut asiaa sen kummemmin. Yksi haastateltava kertoi olleensa todella huolissaan alkoholin terveysvaikutuksista, ja tämän vuoksi ei juonut yhtenä aikana ollenkaan. Hän kertoi nyt olevan vähän rennompi asian suhteen ja juo välillä, mutta vieläkin maltillisesti.

4 Pohdinta

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli saada vastauksia kysymyksiin: onko nuorten aikuisten alkoholikulttuuri muuttumassa Suomessa, ja mitä itse nuoret aikuiset ajattelevat omasta alkoholikulttuuristaan.

Seuraavissa luvuissa käyn läpi tutkimuksen johtopäätökset sekä tutkimuksen mahdolliset jatkotutkimusehdotukset, tutkimuksen luotettavuuden ja opinnäyteprosessi mukaan lukien oman oppimisen arviointi.

4.1 Johtopäätökset sekä jatkotutkimusehdotukset

Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää, onko nuorten aikuisten alkoholikulttuuri muuttumassa Suomessa, ja mitä nuoret aikuiset itse ajattelevat omasta alkoholikulttuuristaan. Tutkimuksessa haastattelin Helsingissä asuvia nuoria aikuisia, jotka olivat 20–25-vuotiaita. Tutkimuksessa pitää ottaa huomioon, että otanta on pelkästään helsinkiläisistä nuorista aikuisista ja aiheuttaa tietynlaisen kuplan tutkimuksen tuloksiin.

Tilastollisesti alkoholinkulutus on ollut laskussa vuodesta 2007 asti, (THL, Alkoholijuomien kulutus 2023), ja tutkimuksessa saatu tieto myötäilee tilastollista tietoa. Pystyn päättämään haastattelujen antamien tietojen mukaan, että nuorten aikuisten alkoholikulttuurin olevan muuttumassa. Haastatteluissa ja tilastollisessa tiedossa näkyy, että alkoholinkäyttö on hyvin jakautunut Suomessa ja samanlaisen kuvan sain myös itse haastateltavilta. Tuntuu kuin vain pieni osa suomalaisista nuorista joisi humalanhakuisesti. Voin siis päätellä, että humalanhakuinen juominen on vain pienemässä ryhmässä nuoria aikuisia.

Tutkimus ja tilastollinen tieto myötäilevät toisiaan ja näyttää, että suomalaisten alkoholikulttuuri on tällä hetkellä rauhallisempi, eli alkoholia kulutetaan vähemmän kuin 90-luvun lopussa (THL, Alkoholijuomien kulutus 2023). Myös tietoisuus alkoholista ja näyttää siltä, että nuoret aikuiset tiedostavat alkoholin vaikutuksen terveyteen laajemmin.

Pia Mäkelä toteaa THL:n raportissa Näin Suomi Juo, ”alkoholinkäyttö liittyy nuorten aikuisten elämässä sosiaaliseen kanssakäymiseen ja juhlimiseen. Nuoret eivät välttämättä tule ajatelleeksi humalakulutuksen haittoja”. Itse koin, että haastateltavat miettivät paljon omaa alkoholinkulutusta ja sen vaikutusta omaan terveyteen.

Haastatteluista myös huomasi, että juomana on suurimmaksi osaksi vain miedot alkoholijuomat ja vahvemmat alkoholituotteet ovat vähemmällä käytöllä. Nuorten aikuisten käsitys myös terveydestään on laaja ja moni haastateltava perusteli juovansa mieluiten mietoja juomia, ettei tämä vaikuttaisi heidän oloonsa seuraavana päivänä tai jotta ei humaltuisi liikaa.

Johdannossa mainitsin sober curiosity -aatteen, joka on omasta mielestäni vaikuttanut varsinkin vanhempien ihmisten ajatteluun omasta terveydestään ja alkoholin vaikutuksesta sosiaalisissa tilanteissa. Sober curiosity aate onkin tuonut enemmän alkoholittomia tuotteita markkinoille ja niiden ostovoima on ollut nousussa 2022 asti (Alko Oy 2022, Alkon myyntililitrat vuonna 2021: laskua neljä prosenttia). Omasta mielestäni nuorten alkoholikulttuurin muutos on kumminkin isompi kokonaisuus kuin yksi trendi, vaikka näemme vasta tulevaisuudessa mitä tämän hetken nuoret aikuiset käyttävät alkoholia vanhempana. Vaikutus myös suomalaiseen alkoholikulttuuriin voidaan nähdä vasta tulevaisuudessa.

Jatkotutkimuksena olisi mielenkiintoista lähteä selvittämään, miten alkoholikulttuurin muutos vaikuttaa ravintoloiden ja baarien tuotevalikoimaan vai vaikuttaako se jo. Voisiko olla, että ravintoloissa voisi tulevaisuudessa olla enemmän niin sanottuja laadukkaita tuotteita, jos kulttuuri muuttuisi ruuan kanssa maisteluun enemmän kuin määrälliseen juomiseen.

Olisi myös mielenkiintoista tehdä jatkotutkimus, jossa pääsisi myös haastattelemaan ravintoloitsijoita aiheen tienoilta ja miten he kokevat tuotevalikoiman muuttuneen esimerkiksi viimeisen 5 vuoden aikana ja onko käyttäytyminen muuttunut ravintoloissa ja baareissa.

4.2 Tutkimuksen luotettavuus

Jokaiseen tutkimukseen kuuluu myös tutkimuksen luotettavuuden arviointi. Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuus perustuu Tynjälän 1991 kirjoittaman kirjan mukaan siihen, miten tieto on kerätty, miten aineistoa on analysoitu ja miten tutkimuksen raportti on kirjoitettu. Luotettavuutta yleensä mitataan kahdella metodilla reliabiliteetin ja validiteetin avulla (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Reliabiliteetti tarkoittaa, että jos tutkimus tehtäisiin uudelleen, saataisiin sama tulos eli niin sanottua pysyvyyttä. Validiteetti tarkoittaa taas oikeiden asioiden tutkimista oikeilla menetelmillä.

Luotettavuus riippuu haastatteluaineiston laadusta, ja haastatteluaineiston laatua voidaan tarkastella sen tallenteiden laadulla ja litterointimenetelmällä (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006. 3.3.2) Haastatteluiden laatuun voidaan myös vaikuttaa etukäteen huolehtimalla, että

käytetty tekniikka toimii ja, että on keskitytty hyvään haastattelurunkoon (Hirsjärvi & Hurme 2004, 185). Itse litteroin jokaisen haastattelun heti sen jälkeen, kun haastattelu oli tehty, ja litteroin haastattelut samalla tavalla, jotta tapa olisi yhtenäinen jokaisessa haastattelussa.

En ole muuttanut rakenteita tai täyttänyt haastattelun lauseita jälkeen päin, jotta haastattelu olisi mahdollisimman orgaanisessa muodossa myös kirjoitettuna. Olen poistanut vain ”hmm” ja ”öö” sanat keskustelun aikana.

Testihaastattelun jälkeen pystyin toteamaan, että nauhoitus toimii moitteettomasti ja kaikki haastattelut ovat tehty rauhallisissa ympäristöissä. Halusin luoda turvallisen ympäristön jokaiselle. En halunnut ympäristön vaikuttavan itse haastateltavan olemiseen ja en halunnut ympäristön olevan äänekkäs, jotta en menettäisi äänenlaatua nauhoituksissani. Jokaisen haastattelun alussa kerroin haastateltaville, että heidän ei pidä vastata mihinkään kysymykseen ja voivat lopettaa haastattelun, milloin haluavat.

Aineiston keruumenetelmä oli puolistrukturoitu haastattelu ja näin tämän olevan paras haastattelumuoto, kun halusin kerätä tiettyyn aiheeseen liittyvää tietoa. Puolistrukturoitu haastattelu soveltuu tutkimuksen tiedonkeruu menetelmäksi, kun tutkimuksen ongelmakysymys on tarkkaan rajattu. Haastatteluilla ei ole tällä menetelmällä tarkoitus vastata liian leveästi kysymyksiin ja kerätty tieto on tarkoitus vastata vain haastattelun rajattuihin ongelmakysymyksiin tutkimuksessa (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006. 3.3.2.)

Itse koin, että kahdeksan haastattelun kautta sain tarpeeksi materiaalia kerättyä aiheeseen, jotta pääsen tutkimani aiheen johtopäätökseen. Olen kerännyt yleisimmät lauseet haastatteluissa käydyissä keskusteluissa laatikkoihin. Lauseet eivät välttämättä olleet täysin samalla tavalla sanottu eri haastatteluissa, mutta lauseiden sisältö toistui eri haastatteluissa.

En halunnut irrottaa sanoja lauseista ja avasin jokaisen ottamani lauseen kohdalla, minkä kysymyksen olen kysynyt ja minkä vastauksen olen saanut. Tämä oli mielestäni ainoa hyvä ratkaisu, jotta konteksti ja luotettavuus pysyy valikoiduissa lauseissa.

4.3 Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi

Aloitin työn tietäen, että minulla ei ole kuin reilu 1.5 kuukautta aikaa tehdä opinnäytetyö alusta loppuun. Itseni tuntien tämä ei ole kovin pitkä aika muiden opiskelijan ohella kirjoittaa ensimmäinen tutkimus, sillä ajan hallinta oli itselleni aina vaikein asia koulussa projektista riippumatta. Omasta mielestäni ensimmäinen tutkimus onnistui suhteellisen hyvin ja opin paljon tämä prosessin tekemisen aikana itse tutkimuksen teosta ja myös aiheesta.

Koen, että vastasin tutkimuskysymykseen ja koen, että kvalitatiivinen tutkimus ja puolistrukturoitu haastattelumenetelmä olivat tässä opinnäytetyössä parhaat vaihtoehdot. Tietoperustan tekemisen jälkeen tiesin jo aloittaessani tutkimuksen haastattelukysymyksien teon, etten tulisi löytämään mitään uutta informaatiota tutkimusaiheesta. En myös usko, että uuden asian löytäminen on opinnäytetyön tärkein asia ja halusinkin kuulla nuoria aikuisia ja heidän omaa ääntään aiheen kannalta. Mielestäni onnistuin kuuntelemaan heitä ja saamaan heidän näkökulmansa halutusti esille tutkimusaiheesta.

Itse tietoperusta oli yksi vaikeimmista asioista itselleni ja tämä osa-alueen kirjoittaminen oli itselleni haastavin. Opin tutkimuksen aikana kumminkin paljon enemmän tiedonkeruusta ja miten kerätä tietoa kunnioittaen sen alkuperää. Opin myös kriittisemmäksi tiedon lähteiden kanssa ja mistä löytää hyödynnettävää tietoa.

Lähteet

Alko Oy. 2022. Alkon myyntilitrat vuonna 2021: laskua neljä prosenttia. Mediatiedote. Luettavissa:

<https://www.alko.fi/alko-oy/uutishuone/ajankohtaista/alkon-myyntilitrat-vuonna-2021-laskua-neljaprosenttia>. Luettu: 10.11.2024

Alko Oy. 2023. 5-4-3-2-1-0: Alkon historia. Luettavissa: <https://www.alko.fi/alko-oy/yritys/5-4-3-2-1-0>. Luettu: 21.9.2024.

Ahlström, S. Karvonen, S. 2016. Nuorten juomatavat Suomessa. Julkari. Luettavissa:

<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/100868/karvonen.pdf>. Luettu: 10.10.2024

Brown, S. 2022. What is the sober curious movement? VeryWell Health. Artikkel. Luettavissa:

<https://www.verywellhealth.com/sober-curious-movement-6745491>. Luettu: 10.10.2024.

Catani, J. 2014. Syömään vai drinkille? Otava. Helsinki.

Heikkinen, S. 2016. Alkoholinkäytön historiaa: Rahvaan juominen oli pahasta, mutta yläluokan kosteat juhlat sivistynyttä nautiskelua. Yle. Luettavissa:

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2021/02/06/suomalaisen-alkoholinkayton-historia-on-taynnaontrollointia-ja-paheksuntaa>. Luettu: 10.9.2024.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. *Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*.

Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Härkönen, J. Savonen, J., Virtala, E. & Mäkelä, P. 2017. Suomalaisten alkoholinkäyttötavat 1968–2016. Juomatapatutkimustentuloja. Terveys- ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki. Luettavissa:

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/134585/URN_ISBN_978-952-302-873-9.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu: 13.11.2024.

Kallinen, T. & Kinnunen, T. 2021. Etnografia. Tietoarkisto. Luettavissa:

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/>. Luettu: 10.10.2024.

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylä.

Martiala, K. & Lylyharju, H. 2017. Parasta pöytään: Suomalaisen gastronomian historia. Gummerus. Helsinki.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry. 2023. Ravintola- ja alkoholimyynti.

Luettavissa: <https://www.mara.fi/toimiala/tilastot/ravintola-ja-alkoholimyynti.html>. Luettu: 18.8.2024.

Mäkelä, P. Härkönen, J. Lintonen, T. Tigerstedt, C. & Warpenius K. 2018. Näin Suomi Juo. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Luettavissa: [THL_TEE029_2018.pdf](#). Luettu: 21.9.2024.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Luettavissa: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_2.html . Luettu: 9.10.2024.

Sarajärvi, A. & Tuomi, T. Tammi, 29.12.2017. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi. Helsinki.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2015. Suomessa on 89 000 alaikäistä, joiden biologisella vanhemmalla on tai on ollut vakava päihdeongelma. Luettavissa: <https://thl.fi/-/suomessa-on-89000-alaikaista-joiden-biologisella-vanhemmalla-on-tai-on-ollut-vakava-paihdeongelma>. Luettu: 13.11.2024.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2023. Alkoholijuomien kulutus 2023. Luettavissa: <https://thl.fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/paihteet-jahttps://thl.fi/tilastot-ja-data/tilastot>. Luettu: 19.8.2024.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Alkoholien käytön puheeksiotto ja mini-interventio.2023. Luettavissa:<https://thl.fi/aiheet/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaisevapaihdeetyo/puheeksiotto-ja-mini-interventio/alkoholin-kayton-puheeksiotto-ja-mini-interventio>. Luettu: 12.11.2024.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2023. Suomalaisten säännöllinen alkoholinkäyttö on vähentynyt –riskijuominen on edelleen yleistä. Luettavissa <https://thl.fi/-/suomalaisten-saannollinen/alkoholinkaytto-on-vahentynyt-riskijuominen-on-edelleen-yleista?redirect=%2Ffi%2F>. Luettu: 23.9.2024.

Turunen, A. 1999. Humalan henki, eli juomatapojen tarina. Atena kustannus Oy. Jyväskylä.

Tynjälä, P. (1991). Laadullisen tutkimuksen luotettavuudesta. Kasvatus 22(5–6), 387–598.

Warpenius, K. Mäkelä, P. Karlsson, T. 2022. Vuonna 2018 voimaan tulleen alkoholilain jälkiarviointi. Raportti 7. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki. Luettavissa:

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/145635/RAP2022_007_Vuonna%202018%20voimaan%20tulleen%20alkoholilain%20j%C3%A4lkiarviointi_s.pdf?sequence=4&isAllowed=y. Luettu:

18.8.2024.

Liitteet

Liite 1. Haastattelukysymykset

1	Mitä mieltä olet nuorten aikuisten (20–25 v) alkoholikulttuurista suomessa?
2	Oletko itse kiinnostunut alkoholituotteiden valmistuksesta ja niiden eroista?
3	Minkä tyyppisiä alkoholituotteita itse ja ikäisesi kuluttavat mielestäsi eniten?
4	Nojautuuko mielestäsi alkoholituotteiden juominen, nautiskeluun vai sosiaaliseen käyttämiseen enemmän?
5.A	Onko mielestäsi yleistä olla juomatta sosiaalisissa tilanteissa sinun ikäisilläsi?
5.B	Reagoidaanko tähän?
6	Kuinka iso vaikutus alkoholilla on sinuun sosiaalisissa tilanteissa?
7	Onko mielestäsi ystäväporukoissa eroja alkoholikulttuureissa?
8.A	Tiedostatko mielestäsi alkoholin haittavaikutukset?
8.B	Vaikuttaako nämä alkoholin käyttöösi?